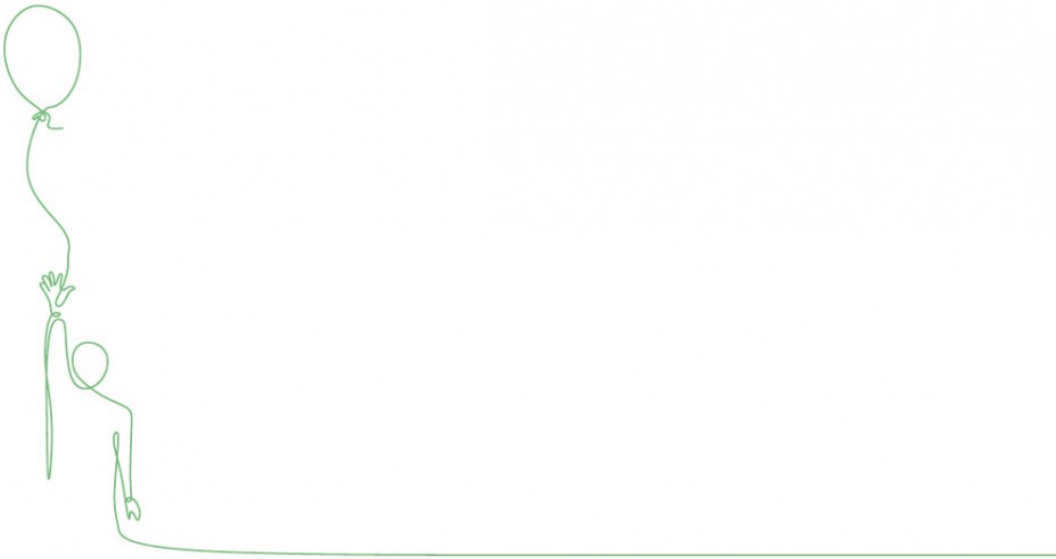


Gjennom kroppen



Første del av kvinnelivet handler om å ikke bli gravide for tidlig, andre del om å rekke å bli det. Midt imellom der må vi bestemme oss for noe vi ikke vet hva er, en beslutning vi kanskje kommer til å angre på. Og så kommer overgangsalderen.

TEKST

Cecilie Benneche

PUBLISERT 1. november 2019

Jeg vil fortelle en historie uten lykkelig slutt. Den handler om Anna og alle Annas forsøk på å bli mor. Jeg kunne kalt historien Anna og hennes søstre, for det er en ganske vanlig kvinnehistorie om sterkt håp og månedlig sorg.^[1] Det gjør det samtidig til en historie om raseriet vi ofte vender mot vår egen kropp når den ikke gir oss det vi ønsker oss.

Lengsel

Vi møttes jevnlig, Anna og jeg. Hun fortalte om et barneønske som vokste seg så sterkt at alt til slutt bare handlet om dette ene: Et egg må befruktes, feste seg, bli værende inni henne. Men hun ble ikke gravid, og hver eneste blødning ble et brutalt punktum i den historien Anna drømte om å skape i sitt liv; med sitt liv.

Jeg leste Barneloven av Ian McEwan i den perioden Annas sorg var på det sterkeste, da møttes vi ofte. Hans beskrivelse av et flygel fullt av fotografier av andres barn ble et bilde vi stadig vendte tilbake til i terapitimene:

“Livet som akselererte og befolket en liten landsby på det lille flygelet. Hun og Jack hadde ikke bidratt med noe eller noen, bortsett fra familiesamlinger, nesten ukentlige fødselsdagspresanger, flere generasjoner sammen på ferier der de leide et billig slott” (McEwan, 2016, s. 32).

- Det hjelper ikke å ha et slott, gråt Anna. Jeg kunne bare bekrefte. Anna visste godt at hun allerede hadde fått mye andre bare kan drømme om. Mange hadde gjennom årene fortalt henne at det er fullt mulig å leve et godt liv uten barn. Det var bare ikke det livet hun ville ha.

I samtalene med Anna måtte jeg øve meg på å gi sorgen plass. Det hjalp ikke å si til henne at familier kommer i mange former, selv om jeg mente det. Det var for tidlig.

Ventesorg

«Det er ikkje ein menneskerett å få barn, men alle har rett til å ønske seg det», skriver Brit Bildøen i Tre vegar til havet (Bildøen, 2018, s. 67). Boka kom ut samtidig som Anna fikk beskjed av legene om at hun nærmet seg overgangsalderen. Den handler om en kvinne som ikke får adoptere fordi hun blir for gammel mens hun venter på tildeling. Vi kom ofte tilbake til dette ordet i samtalene våre. Tildeling smaker av avmakt. Noen bestemmer over deg. Kroppen og tiden og medisinen og byråkratene bestemmer over deg. Det var sånn Anna følte det.

Så hvor skal man gjøre av den sorgen over det som ikke kommer, det som kanskje aldri blir noe av? Den sorgen som gjør ensom? Ventesorg er også et ord med vammel smak. Man får ikke egentlig tatt fatt på det vonde fordi håpet står i veien. Alt farges av et uoppfylt, seigt ønske. Og når man har ønsket lenge nok uten å bli belønnet for sin tålmodighet, blir selv den vakre drømmen skamfull og litt ekkel fordi den tærer på alt, også det som er fint.

Anna begynte å merke at de rundt henne ble lei av at hun ikke kunne slå seg til ro. At hun ikke kunne akseptere sin skjebne, som vi alle må. Gi seg, bli ferdig med sorgen en gang for alle. Hun gjenkjente rastløshet og flakkende blikk i det som før hadde vært en entusiastisk støttegruppe av venner, og ble mer og mer ensom med smerten.

“Men det gjør jo fremdeles like vondt. Ingen kan forlange at jeg ikke skal ønske meg barn”, gråt Anna.

Og jeg er enig. Men i den perioden vi møttes jevnlig, lurte jeg ofte på hvor lenge det var sunt for henne å tviholde på håpet, når det ville være best å gi seg. Går det i det hele tatt an å gi seg når man har ønsket så lenge og intenst?

Jeg kunne aldri gi råd, for jeg hadde dem ikke. Men jeg tror at også Anna lurte. Hun sa i hvert fall stadig oftere at det følte som om resten av livet hennes sto på vent. Det gjorde meg litt glad, for jeg tolket det som at hun glimtvis kunne se for seg at også det barnløse livet kunne inneholde gode ting for henne. Men jeg sa det ikke. Det var for tidlig.

Raseri

Kvinnen i Tre vegar til havet slåss mot alderen, det gjør etter hvert Anna også. Men først slåss hun mot egg som aldri fester seg. Mot hormonkurer, humørsvingninger, blod og tårer.

“Hvorfor er ikke min livmor en mørk, beskyttende hule livet kan vokse og trives i? Hva er det med meg som gjør at alt blir stygt, ekkelt og smertefullt istedenfor vakkert og livfullt, fullendt?”

Anna så på seg selv som en mislykket kvinne. En amputert versjon av arten. Der det er hjerterom, er det husrom, hadde moren hennes pleid å si. Det tenkte hun mye på nå.

Det eneste hun ville, var å bli gravid, og det var omtrent det eneste hun ikke fikk til. Hun snakket alltid om det å bli gravid som en prestasjon, og ble sint når jeg sa noe om det. Hun trengte noen å skyldte på, og hennes egen kropp var lett tilgjengelig.

Når vi snakket om hvor sint hun var, sammenlignet hun ofte livet sitt med Monopol: Gå rett i fengsel! Hus og hoteller brenner! Hver måned rykket hun tilbake til start, og verden raste. Eller rettere sagt: Anna raste. Og stort sett raste hun mot den kroppen som forrådde henne.

Et kvinneliv

For meg ble alle samtalene med Anna et vendepunkt. Når hennes sorg var så full av temperatur, smerte og kvalme, kom heller ikke jeg unna. Jeg begynte å forholde meg til eggløsninger og hormonkurer, jeg spurte om blod, oppkast og angst som satt i magen, der det skulle sittede et foster. Jeg lurte på hvordan hun oppfattet legens ansikt (uinteressert), og hvor mannen hennes stod da eggene ble satt inn (bak henne). Jeg lurte på hvordan det kjentes etter en utskraping (tomt, ømt, sårt).

Jeg forstår at det høres vanvittig ut, men en stund der hadde jeg glemt kroppen for bare ord. Jeg hadde snakket med kvinner og vært en kvinne uten å erkjenne at det innebærer å ha en kvinnekropp. At det betyr gynekologstoler og spekulum og sprøyter og store truser av fiskenetting som skal holde bindet på plass når livet renner ut av oss.

Det var Annas mange blødninger og aborter som til slutt tvang meg til å forholde meg og forstå: Vi kommer aldri unna syklusen. Første del av kvinnelivet handler om å ikke bli gravide for tidlig, andre del om å rekke å bli det. Midt imellom der må vi bestemme oss for noe vi ikke vet hva er, en beslutning vi kanskje kommer til å angre på. Og så kommer overgangsalderen.

Den gode og den onde kroppen

Det er lett å føle seg sviktet når kroppen ikke lystre. Anna og jeg snakket stadig oftere om kroppen som delt. Jeg lånte et nytt avsnitt fra Tre vegar til havet, Anna kjente seg igjen:

“Sidan har eg levd i to kroppar. Den kroppen som drap barnet mitt – kanskje fordi han visste betre enn eg som ville bere det fram koste kva det koste ville – og den kroppen

som er i takt med meg, som veit det eg veit, og stort sett vil det eg vil” (Bildøen, 2018, s. 84).

Så hvordan bli én kropp igjen, hvordan komme på lag med seg selv? Det virket ganske umulig for Anna, lenge handlet det bare om det sviket hun opplevde fra kroppen hver eneste måned.

Men plutselig begynte tidligere kropper å dukke opp i samtalene våre. Anna fortalte om glødende hat mot den kroppen som over sommeren til sjette klasse ble ett og et halvt hode høyere enn guttene i klassen. Hun rødmet av skam over den kvapsete ungdomskroppen som noe år senere bød seg frem for gutter og drakk altfor mye alkohol. Hun fortalte med dårlig skjult forakt om brudekjolekroppen som ikke skjerpet seg i tide.

- Det ville ikke engang stått et pent innrammet brudebilde på mitt flygel, freste Anna.
- Jeg har jo aldri kunnet utstå den jævla kroppen?

Jeg ante en slags undring hos henne, en svak lyst til å komme på lag med kjøtt, blod og bindevev igjen. Men jeg vet ikke. Det tar lang tid å ta kroppen tilbake.

Jeg advarte om at det ikke var en lykkelig slutt på denne historien. Det kom ingen baby. Jeg hadde ikke engang hatt så mange trøstens ord til Anna underveis, de jeg kom med, lånte jeg fra noen forfattere jeg liker. De sa aldri at det går over, de sa aldri at det ikke gjør vondt. Men jeg tror de sa noe viktig om kampen for å være kropp, også når det føles som om den svikter alt du tror på og ønsker deg.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 56, nummer 11, 2019, side 844-847

TEKST

Cecilie Benneche, Psykolog i privatpraksis

+ [Vis referanser](#)

Bildøen, B. (2018). Tre vegar til havet. Oslo: Det Norske Samlaget.

McEwan, I. (2016). Barneloven. Oslo: Gyldendal.